

*Het meisje
zonder
wortels...*

Lena Sukhoviyy

© 2020 Lena Sukhoviĳ

Eerste druk: september 2021

Redactie: Haags Bureau | Boekenmakers

Omslag en binnenwerk: Haags Bureau | Boekenmakers

Foto voorzijde: Shutterstock

Druk: Pumbo.nl

ISBN 978-94-6406-924-2 (print)

ISBN 978-94-6406-925-9 (e-book)

NUR 402

Tekst uit deze uitgave mag alleen en uitsluitend worden verveelvoudigd en/of opgeslagen in een geautomatiseerde gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, (geluids-)opname, of op welke andere wijze ook, na voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgever.

Mijn dank

Wellicht is het een tikje bijzonder, maar ten eerste wil ik mijzelf bedanken dat ik dit verhaal durfde te vertellen. Dat ik durfde te kijken naar wat ik heb meegemaakt. Ik waardeer iedere dag van mijn leven, ondanks alles!

Ook wil ik mijn ouders bedanken voor hun geduld met zo'n kind als ik. Door mij zijn ze een paar jaartjes eerder grijs geworden. Ik waardeer ze allebei enorm en hou zielsveel van ze.

Verder wil ik ook de mensen bedanken die in mijn leven waren en nog steeds zijn, en die mij af en toe – of dagelijks – hebben gesteund en aangemoedigd: mijn geliefden, vrienden, kennissen, mijn zus. Zonder deze mensen zou ik niet zijn wie ik vandaag ben.

Er zijn nog duizenden andere belangrijke mensen die mijn leven mogelijk hebben gemaakt. Sommigen hebben hun leven verloren terwijl ze voor mijn toekomst vochten.

Tot slot wil ik ook iedereen bedanken die aan de uitgave van dit boek heeft meegewerkt. De redacteur, die precies mijn tekst wist te corrigeren zonder het verhaal te beschadigen, de vormgever en ook de drukker, die samen dit boek hebben laten verschijnen.

Lena Sukhoviya, 2021

Inhoud

Mijn dank	5
Voorwoord	9
Tsjernobyl	11
De lente van '86	15
Zwart, waargebeurd verhaal	21
Helende bergen	33
Tsjernobyl in de dagen na de ramp	39
Nieuwe woning	49
Oplevering van ons huis	55
Nieuwe school en nieuwe vrienden	59
Soms valt het mee, soms valt het tegen	65
Val van de Sovjet-Unie	69
Dromen	73
Aliona en Irina	77
Scheiding	81
Nieuwe vrienden en de eerste liefde	85
Ijsbaan	89
Kinderzomerkamp	93
Verhuizing	97
Pabo	103
Jalta	107
Onbekende liefde voor gesmolten metaal	111
Lasserswedstrijd	117

Dima	121
Trouwerij	129
Simferopol	135
Oud & Nieuw '99	145
Ziekenhuis	149
Nieuw project	157
Terug in Dneprodzerzinsk	165
Onbekende wegen	175
Bliksem in mijn leven	181
Een nieuw begin	187
Het gaat niet zoals je denkt...	191
Eerste ontmoeting	195
Bezoek naar Nederland	197
Venlo	203
Inburgeringscursus	205
Taalstage	207
Rotterdam	211
En toen...	215
Tsjernobyl: van toen naar nu	219
De film	235

Voorwoord

Ik zou het nooit aan iemand vertellen... Ik dacht eigenlijk dat de wereld en iedereen die leeft meer dan genoeg ellende in zijn leven heeft om nog een zielig verhaal van Lena te horen. Iedereen van ons heeft zijn verhaal en er zijn gebeurtenissen voorgekomen die voor een andere keuze of voor geen keuze hebben gezorgd. Iedereen heeft zijn pijn. Totdat ik mijn verhaal aan Eric vertelde en hij erin geïnteresseerd was. Zo geïnteresseerd dat hij er zelfs een film van wilde maken.

Wij begonnen met nadenken en uitpuzzelen hoe wij dat zouden doen, waar wij het geld vandaan zouden kunnen halen, het materiaal en de mensen. Alleen heeft de droom om een film te maken en het maken van plannen niet lang geduurd. Op een bepaald moment werd Eric ziek en heeft zijn ziekte nooit overwonnen. Maar waar de ene deur dicht gaat, gaat een andere weer open. Max kwam op mijn pad. Zijn interesse in geschiedenis en mijn verhaal hadden een creatieve vonk in hem wakker gemaakt. Hij onderzocht het onderwerp, alles in en rondom Tsjernobyl, en vatte gaandeweg het idee op om naar Tsjernobyl af te reizen. Hij pakte zijn spullen en ging op reis.

Van mijn verhaal en zijn beeldmateriaal hebben wij een mooie documentaire gemaakt. Na het vertoon van de film kwamen veel vragen. Hoe meer vragen wij beantwoordden hoe meer vragen er kwamen. Soms duurde de nabespreking van de film langer dan de film zelf. Als hoofdrolspeler vond ik de interesse van mensen in mij, mijn leven

en het onderwerp fascinerend. Dat heeft ervoor gezorgd dat ik het besluit nam om een boek te schrijven. Dit boek!

Dank je wel, Eric, dat jij het vonkje ooit aangewakkerd hebt!

Tsjernobyl

De meeste mensen kennen Tsjernobyl van de grote nucleaire ramp van april 1986. Of van de foto van een verroest reuzenrad. Die overigens niets met Tsjernobyl te maken heeft. Er zijn veel (documentaire) films gemaakt en veel boeken geschreven die de onderste steen van deze ravage naar boven wilden halen. Ze hebben de belangrijkste en meest betrokken mensen benaderd, inzage in de papieren gekregen en het mogelijke met het onmogelijke vergeleken. In het algemeen gaat het over machines, chemische reacties, over fouten die gemaakt zijn en veronderstellingen hoe het anders had kunnen lopen. Maar het gaat bijna nooit over de mensen die daar gewoond en gewerkt hebben, die deze ramp hebben meegemaakt. De gevolgen voor de gewone mens of wellicht een gewoon kind.

Hoe was het om in deze stad te wonen? Wat was het voor een stad? Hoe is het geweest voor een gewone man, vrouw of kind om deze ramp mee te maken? Wat zou er in die mensen zijn omgaan en hoe is het gegaan volgens deze mensen? Waar zijn ze naartoe gegaan? Leven ze nog? Waar en hoe? Zijn er nog gevolgen voor hun leven, gezondheid, de toekomst? Hoe ziet Tsjernobyl er nu uit en wat gebeurt er allemaal? Wat heeft het voor mij betekend? Maar laten wij beginnen bij het begin, eerst een beetje geschiedenis.

Tsjernobyl heeft een rijke geschiedenis. De stad dateert uit de middeleeuwen en is heel toepasselijk vernoemd naar een onkruid:

tsjernobyljnik, misschien beter bekend onder de Latijnse naam *Artemisia vulgaris*. Als je taaltechnisch naar de naam *tsjernobyljnik* kijkt, dan betekent *tsernoje* in het Russisch zwart en *bylj* staat voor het waargebeurde verhaal. Toen Tsjernobyl op de kaart werd gezet, wisten de oprichters niet dat de stad ooit een zwart en waargebeurd verhaal zou vertellen.

In 1193 werd Tsjernobyl voor het eerst genoemd op een lijst van Russische steden. Toen een Litouwse koning besloot er een kasteel te gaan bouwen en daar een stuk land bij kreeg, werd Tsjernobyl onderdeel van het Koninkrijk Litouwen. Vervolgens werd het een tijdlang onderdeel van het Russische imperium. In 1596, toen Tsjernobyl inmiddels deel uitmaakte van het Koninkrijk Polen, zijn veel Joden – verplicht – naar Tsjernobyl verhuisd. Later werd de stad opnieuw onderdeel van het Russische imperium en in de Sovjettijd behoorde het tot een van de vijftien Sovjetrepublieken: de Oekraïense Socialistische Sovjetrepubliek.

Onder de Sovjet-Unie werd Tsjernobyl een bloeiend havenstadje, en dat was niet alleen te danken aan de rivier Pripjat, waar de binnenvaartschepen hun vracht konden laden en lossen, maar ook aan de goede bus- en bootverbinding met Kiev, de hoofdstad van Oekraïne. Tsjernobyl was een veelbelovend regionaal centrum met restaurants, cafés, winkels, een bioscoop, scholen, kinderopvangcentra, ziekenhuizen, een stadion en een stadspark. De infrastructuur van de stad met haar vele lanen, parken, groene kinderspeelplaatsen en, niet te vergeten, de uitgestrekte bossen en de rivier maakte dat de inwoners zich geen betere stad konden wensen.

Vanwege het lage bevolkingsaantal en de goede toegang tot een rivier werd Tsjernobyl door het ministerie van Energie van de Sovjet-Unie gekozen als locatie voor de bouw van een energiecentrale. Deze zou op twintig kilometer afstand van de stad komen te liggen. De bouw begon in 1970 en tegelijkertijd werd, nabij de oude stad Tsjernobyl, de satellietstad Pripjat aangelegd. Deze stad was bedoeld voor de medewerkers van de nieuwe kerncentrale die samen met hun gezinnen vanuit de hele Sovjet-Unie kwamen. Voor de ramp telde Pripjat 55.000 en Tsjernobyl 15.000 inwoners.

Toen wisten zij het nog niet...